

den Tijdperk, nog drie eeuwen heeft kunnen duren tot de uiteindelijke oplossing van de oud-Turksche macht — deze lange tijdsduur pleit ook voor de hechtheid der wortels, die het rijk in zijn bloeitijd had geschoten.

Sedert de VIIIste eeuw waren er telkens, in steeds toenemend aantal, Turksche nomadenstammen uit Chineesch gebied het in verval gerakend Saracenen-rijk komen binnenvallen. In de XIde eeuw volgt een legermacht dezen zelfden stroom, en sticht het uitgestrekte, maar kortstondige rijk der Selçuk-Turken. Een overblijfsel van deze Selçukken houdt zich staande in Klein-Azië, in het Sultanaat van Rûm, met de hoofdstad Konia, — het antieke Iconium; totdat het tegen het eind der XIIIde eeuw in tien deelen uiteen valt.

De bewoners van één dezer tien kleine deelen werden, naar hun aanvoerder Osman, Osmanlı genoemd, wat wij dan tot Ottomanen vervormen; en dezen vormen de kern van het dan uit hen ontstaande, nieuwe Ottomaansche rijk. Gelegen tusschen Grieken en Turken, trekken zij als een magneet tot zich al wie van dezen met hen in aanraking komen, absorbeeren opvattingen van beiden over regeerings-systemen en kunst, en breiden zich uit, van hun klein begin, tot een rijk dat voor het oude Romeinsche niet onder doet. Van Midden-Klein-Azië rukken de Ottomanen op naar het Westen, en veroveren Broessa in 1327. En nu wordt Broessa, onder Osman als eerste sultan, tot residentie van het Ottomaansche rijk verheven. Wel is de residentie daarna al in 1365 verlegd naar het pas veroverde Adrianopel — op Europeeschen bodem dus — maar Broessa blijft het centrum van religie en kunst. Bij voortdoring worden hier de sultans begraven, in de hoven der door henzelf gestichte moskeeën. Waar de dood hen ook mocht treffen — hetzij zij vermoord worden in Servië, of omkomen door vergif in Napels, of in gevangenschap ver in het Oosten, zij allen, sultans en sultanszonen, komen terug naar Broessa voor hun laatste rustplaats.

Yesil Bursa, het „Groene Broessa”, in zijn dal aan den Aziatischen Olympus gelegen, temidden van het loover der moerbeiboomen — het had al in Byzantijschen tijd een zekere vermaardheid om zijn warme bronnen, waarvan men het water in groote badinrichtingen had geleid, en eveneens om zijn zijde-industrie; en tot op onzen tijd duren deze beide exploitaties voort.

Als de Ottomanen dan in 1453, goed een eeuw na Osman's dood, Constantinopel veroveren, wordt het Byzantijsche rijk de hoeksteen van hun gewesten, en worden zij daarbij de voortzetters der Byzantijsche cultuur. Men schat de Byzantijsche cultuur niet licht te hoog. In een tijd dat West-Europa, innerlijk versnipperd, op een eindeloos